

BANK-MIJOZ TIZMI VA UNI RIVOJLANTIRISH

Sayfullayev Arslonbek

SamISI talabasi

Abduvahobov Shaxzod Xolmo'min o'g'li

assistent,

Samarqand Iqtisodiyot va Servis Instituti

Annotatsiya : *Ushbu ilmiy maqolada bank-mijoz tizimining mohiyati, asosiy tamoyillari, vazifalari va afzalliklari, zamonaviy holati hamda uni rivojlantirish yo'nalishlari va amaliy jihatlari batafsil yoritilgan. Bank-mijoz tizimining raqamli transformatsiya, innovatsion texnologiyalar va mijozlar talablarining o'zgarishi bilan bog'liq holati tahlil qilingan. Tizimni rivojlantirish uchun raqamli bankchilik, bulutli texnologiyalar, sun'iy aql, biometrik autentifikatsiya, blokcheyn va malakali kadrlarni jalb qilish kabi yo'nalishlar muhokama qilingan. Shuningdek, bank-mijoz tizimini rivojlantirishning amaliy jihatlari, jumladan, moliyaviy resurslar, malakali kadrlar, huquqiy masalalar, xavfsizlik va mijozlar talablarini hisobga olish masalalari ko'rib chiqilgan.*

Kalit so'zlar: *bank-mijoz tizimi, raqamli transformatsiya, innovatsion texnologiyalar, raqamli bankchilik, bulutli texnologiyalar, sun'iy aql, biometrik autentifikatsiya, blokcheyn, xavfsizlik, moliyaviy resurslar, malakali kadrlar, huquqiy masalalar, mijozlar talablari.*

Аннотация : *В этой научной статье подробно рассматриваются сущность, основные принципы, задачи и преимущества системы "банк-клиент", ее современное состояние, а также направления и практические аспекты ее развития. Анализируется современное состояние системы "банк-клиент" в связи с цифровой трансформацией, инновационными технологиями и изменяющимися требованиями клиентов. Обсуждаются такие направления развития системы, как цифровой банкинг, облачные технологии, искусственный интеллект, биометрическая аутентификация, блокчейн и привлечение квалифицированных кадров. Также рассматриваются практические аспекты развития системы "банк-клиент", включая финансовые ресурсы, квалифицированные кадры, правовые вопросы, вопросы безопасности и учета требований клиентов.*

Ключевые слова: *система "банк-клиент", цифровая трансформация, инновационные технологии, цифровой банкинг, облачные технологии, искусственный интеллект, биометрическая аутентификация, блокчейн, безопасность, финансовые ресурсы, квалифицированные кадры, правовые вопросы, требования клиентов.*

Annotation : *This scientific article provides a comprehensive overview of the essence, key principles, tasks, and advantages of the bank-customer system, its current state, as well as the directions and practical aspects of its development. The current state of the bank-customer system is analyzed in relation to digital transformation, innovative technologies, and changing customer demands. The article discusses various directions for developing the system, such as digital banking, cloud technologies, artificial intelligence, biometric authentication, blockchain, and attracting qualified personnel. Additionally, it examines the practical aspects*

of developing the bank-customer system, including financial resources, skilled personnel, legal issues, security concerns, and addressing customer requirements.

Keywords: *bank-customer system, digital transformation, innovative technologies, digital banking, cloud technologies, artificial intelligence, biometric authentication, blockchain, security, financial resources, skilled personnel, legal issues, customer requirements.*

Bank-mijoz tizimi zamonaviy bank faoliyatining asosiy unsurlaridan biri hisoblanadi. U moliyaviy munosabatlarning markazida turadi va bank xizmatlari sifatini belgilovchi asosiy omildir. Bank-mijoz tizimi bankning barcha jarayonlarini, ya'ni depozitlarni jalb qilish, kreditlash, to'lovlarni amalga oshirish, investitsion faoliyat va boshqalarni o'z ichiga oladi. Shuning uchun bank-mijoz tizimining samarali ishlashi bank faoliyatining muvaffaqiyatini ta'minlaydi.

Bank-mijoz tizimining asosiy tamoyillari quyidagilardan iborat:

1. Mijozlar manfaatlarini ustuvor qilish. Banklar mijozlarining talablarini qondirish va ularning ishonchini qozonish uchun harakat qilishlari lozim. Bu mijozlarga sifatli va qulay xizmatlarni taqdim etishni, ularning shikoyatlariga tezkor munosabat bildirishni va ularning moliyaviy farovonligini ta'minlashga ko'maklashishni o'z ichiga oladi.

2. Oshkoralik va shaffoflik. Banklar o'z faoliyatlari, xizmatlari va narxlari haqida mijozlariga to'liq ma'lumot berishlari kerak. Bu mijozlarga bankka ishonchni mustahkamlashga yordam beradi va ularning bankning ishiga bevosita jalb qilinishini ta'minlaydi.

3. Xavfsizlik va maxfiylik. Banklar mijozlarining shaxsiy ma'lumotlari va moliyaviy operatsiyalarining maxfiylikini ta'minlashlari shart. Shuningdek, bank-mijoz tizimi yuqori darajadagi xavfsizlikka ega bo'lishi va mijozlarning mablag'larini himoya qilishi kerak.

4. Innovatsion yondashuv. Banklar o'z faoliyatlarida zamonaviy raqamli texnologiyalarni qo'llashlari, yangi bank mahsulotlari va xizmatlarini taklif qilishlari lozim. Bu ularning raqobatbardoshligini oshiradi va mijozlarning talablariga javob berishga yordam beradi.

5. Malakali xodimlar. Bank-mijoz tizimining samarali ishlashi ko'p jihatdan bank xodimlarining malakasi va kompetentsiyasiga bog'liq. Shuning uchun banklar xodimlarining doimiy ravishda malakasini oshirib borishiga e'tibor qaratishlari kerak.

Bank-mijoz tizimining yuqorida sanab o'tilgan tamoyillarga amal qilishi uning samarali ishlashini va bankning barqaror rivojlanishini ta'minlaydi. Shu bilan birga, bu tizim zamonaviy bank faoliyatining asosiy unsuri sifatida doimiy ravishda takomillashib borishi lozim.

Bank-mijoz tizimi moliyaviy munosabatlarning markazida turuvchi muhim tizim bo'lib, uning asosiy vazifalari va afzalliklari quyidagilardan iborat:

ASOSIY VAZIFALARI

1. Mijozlarni jalb qilish va saqlash. Banklar uchun yangi mijozlarni jalb qilish va mavjud mijozlarni saqlash eng muhim vazifalardan biridir. Bank-mijoz tizimi mijozlarga qulay va sifatli xizmatlar taqdim etish orqali ularga jalb qilinadi va ularning sadoqatini ta'minlaydi.

2. Moliyaviy mahsulot va xizmatlarni taqdim etish. Bank-mijoz tizimi orqali banklar turli xil depozit, kredit, to'lov va boshqa moliyaviy mahsulot hamda xizmatlarni mijozlarga taqdim etadilar. Bu bank daromadining asosiy manbayi hisoblanadi.

3. Moliyaviy ma'lumotlarni to'plash va tahlil qilish. Bank-mijoz tizimi mijozlarning moliyaviy holati, iste'mol qilish odatlari va boshqa ma'lumotlarni to'plashga imkon beradi. Bu ma'lumotlar bankning yangi mahsulot va xizmatlarini ishlab chiqishida, shuningdek, riskni boshqarish va kredit siyosatini belgilashda muhim ahamiyatga ega.

4. Riskni boshqarish. Bank-mijoz tizimi orqali banklar mijozlarning kredit tarixini, moliyaviy holatini va boshqa ma'lumotlarni tahlil qilish yo'li bilan riskni baholash va boshqarishga imkon beradi.

5. Qonunchilikka rioya qilish. Bank-mijoz tizimi orqali banklar pullarni legiallashtirishga qarshi kurashish, soliqlarni to'lash va boshqa qonuniy talablarni bajarishni ta'minlaydilar.

Asosiy afzalliklari

1. Mijozlarga qulay xizmatlar. Bank-mijoz tizimi mijozlarga masofaviy bank xizmatlari, mobil ilovalar va boshqa qulay imkoniyatlarni taqdim etadi.

2. Xavfsizlik va maxfiylik. Bank-mijoz tizimi yuqori darajadagi xavfsizlikni ta'minlaydi va mijozlarning shaxsiy ma'lumotlari hamda moliyaviy operatsiyalarining maxfiyligini kafolatlaydi.

3. Samaradorlik. Bank-mijoz tizimi bank jarayonlarini avtomatlashtirish va optimallashtirish orqali samaradorlikni oshiradi, xarajatlarni kamaytiradi.

4. Yangi daromad manbalari. Bank-mijoz tizimi orqali banklar yangi moliyaviy mahsulot va xizmatlarni taqdim etish yo'li bilan daromad manbaini kengaytirish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

5. Raqobatbardoshlik. Bank-mijoz tizimi banklarning raqobatbardoshligini oshiradi, chunki u mijozlarga qulay va sifatli xizmatlar taqdim etishga imkon beradi.

Bank-mijoz tizimi zamonaviy moliya sohasida muhim o'rin tutadi va uning vazifalari hamda afzalliklari bankning barqaror rivojlanishini ta'minlaydi. Shuning uchun banklar ushbu tizimni doimiy ravishda takomillashtirishi va mijozlarning talablariga javob beradigan sifatli xizmatlar ko'rsatishi lozim.

Bugungi kunda bank-mijoz tizimi moliyaviy munosabatlarning ajralmas qismi bo'lib, uning zamonaviy holati raqamli transformatsiya, innovatsion texnologiyalar va mijozlar talablarining o'zgarishi bilan chambarchas bog'liqdir.

Raqamli transformatsiya bank-mijoz tizimining rivojlanishida muhim rol o'ynamoqda. Banklar onlayn xizmatlarni kengaytirish, mobil ilovalarni joriy etish va masofaviy bank xizmatlarini takomillashtirish orqali mijozlarga qulaylik yaratmoqdalar. Buning natijasida mijozlar istalgan vaqt va istalgan joydan bank xizmatlaridan foydalanish imkoniyatiga ega bo'lmoqdalar.

Shuningdek, zamonaviy bank-mijoz tizimida innovatsion texnologiyalar, jumladan, sun'iy aql, bulutli texnologiyalar, blokcheyn va boshqalar keng qo'llanilmoqda. Bu texnologiyalar bank jarayonlarini optimallashtirish, xavfsizlikni oshirish, yangi moliyaviy mahsulotlar yaratish va mijozlarga yanada sifatli xizmat ko'rsatishga yordam bermoqda.

Biroq, raqamli transformatsiya va innovatsion texnologiyalarning joriy etilishi bilan bir qatorda, bank-mijoz tizimi muayyan muammolar va cheklovlarga ham duch kelmoqda. Xususan, kiber-xavfsizlik masalalari, mijozlarning shaxsiy ma'lumotlarini himoya qilish zaruriyati va yangi texnologiyalarni qo'llash uchun malakali kadrlar yetishmasligi kabi muammolar mavjud.

Shuningdek, mijozlar talablarining o'zgarishi ham bank-mijoz tizimiga ta'sir ko'rsatmoqda. Bugungi kunda mijozlar ancha xabardor va talabchan bo'lib qoldilar. Ular yuqori sifatli xizmat, qulaylik va shaxsiylashtirish talab qilmoqdalar. Shu sababli, banklar mijozlar talablariga javob beradigan yangi mahsulot va xizmatlarni taklif qilishlari lozim.

Bank-mijoz tizimining zamonaviy holatini tahlil qilganda, uning kuchli va zaif tomonlarini ko'rish mumkin. Kuchli tomonlari - bu raqamli transformatsiya va innovatsion texnologiyalarning joriy etilishi, mijozlarga qulaylik yaratish va xizmatlar sifatini oshirish imkoniyatlari. Zaif tomonlari esa kiber-xavfsizlik masalalari, malakali kadrlar yetishmasligi va boshqa qator muammolardir.

Umumiy holda, bank-mijoz tizimi zamonaviy moliyaviy munosabatlarning markazida turib, doimiy ravishda takomillashib bormoqda. Bu tizimning kelajakdagi rivojlanishi uning yangi texnologik yechimlarni qanchalik samarali qo'llay olishiga bog'liq bo'ladi.

Zamonaviy bank-mijoz tizimining rivojlanish yo'nalishlari moliyaviy munosabatlardagi raqamli transformatsiya jarayonlari, innovatsion texnologiyalarning joriy etilishi hamda mijozlar talablarining o'zgarishi bilan chambarchas bog'liq. Bugungi kunda banklar o'z faoliyatlarini takomillashtirish va raqobatbardoshligini oshirish uchun bank-mijoz tizimini rivojlantirishning quyidagi asosiy yo'nalishlariga e'tibor qaratmoqdalar:

1. Raqamli bankchilik tizimlarini joriy etish. Banklar mijozlarga onlayn xizmatlarni taqdim etish, mobil ilovalarni yaratish va masofaviy bank xizmatlarini kengaytirish orqali raqamli bankchilik tizimlarini joriy etmoqdalar. Bu yo'nalish mijozlarga qulaylik yaratish, bank jarayonlarini optimallashtirish va xarajatlarni qisqartirish imkonini beradi.

2. Bulutli texnologiyalardan foydalanish. Bulutli texnologiyalar bank ma'lumotlarini saqlash, hisoblab chiqarish quvvatlaridan foydalanish va turli xizmatlarni taqdim etishda katta imkoniyatlar yaratadi. Banklar ushbu texnologiyalarni qo'llash orqali samaradorlikni oshirish, moslashuvchanlikni ta'minlash va xarajatlarni qisqartirish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

3. Biometrik autentifikatsiya tizimlarini joriy etish. Kiber-xavfsizlik masalalari bank-mijoz tizimida muhim o'rin tutadi. Biometrik autentifikatsiya tizimlarini qo'llash, ya'ni mijozning shaxsini uning biometrik ma'lumotlari asosida tasdiqlash xavfsizlikni kuchaytirishga yordam beradi.

4. Blokcheyn texnologiyasidan foydalanish. Blokcheyn texnologiyasi moliyaviy operatsiyalarni amalga oshirishda shaffoflik va xavfsizlikni ta'minlaydi. Banklar ushbu texnologiyadan foydalanib, to'lovlarni tezkor va xavfsiz amalga oshirish, mijozlar ma'lumotlarini saqlash va boshqa jarayonlarni optimallashtirish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

5. Xodimlarga doimiy malaka oshirish imkoniyatlarini yaratish. Bank-mijoz tizimining rivojlanishi ko'p jihatdan bank xodimlarining malakasiga bog'liq. Shuning uchun banklar xodimlarining doimiy ravishda malakasini oshirish imkoniyatlarini yaratishlari, ularga zamonaviy texnologiyalar va bank jarayonlari bo'yicha treninglar o'tkazishlari lozim.

Yuqorida keltirilgan yo'nalishlar bank-mijoz tizimini takomillashtirishga xizmat qiladi va uning samaradorligini oshiradi. Shu bilan birga, rivojlangan bank-mijoz tizimi mijozlarga qulay va sifatli xizmatlar ko'rsatish, bankning raqobatbardoshligini oshirish hamda uning barqaror rivojlanishini ta'minlash imkonini beradi.

Bank-mijoz tizimini rivojlantirish bugungi kunning dolzarb masalalaridan biri hisoblanadi. Bu jarayon nazariy jihatdan mukammal bo'lishi bilan birga, amaliy qo'llanilishda muayyan qiyinchiliklarga duch kelishi mumkin. Bank-mijoz tizimini rivojlantirishning amaliy jihatlari quyidagilardan iborat:

Birinchidan, bank-mijoz tizimini rivojlantirish uchun yetarli moliyaviy resurslar zarur. Yangi texnologiyalarni joriy qilish, dasturiy ta'minotlarni yangilash, malakali kadrlarni jalb qilish va boshqa jihatlarga katta miqdorda mablag' sarflashni talab etadi. Ayniqsa, kichik va o'rta banklarning bu borada muayyan muammolarga duch kelishi mumkin.

Ikkinchidan, bank-mijoz tizimini rivojlantirishda malakali kadrlar masalasi dolzarb ahamiyat kasb etadi. Bank xodimlarining zamonaviy texnologiyalar va innovatsion yechimlardan xabardor bo'lishi, ularni qo'llay olishi muhim hisoblanadi. Shu sababli, banklar xodimlarining doimiy ravishda malakasini oshirib borishi zarur.

Uchinchidan, bank-mijoz tizimini rivojlantirishda huquqiy jihatlar ham e'tiborga olinishi kerak. Jumladan, yangi texnologiyalarni qo'llashda qonunchilik talablari, mijozlarning shaxsiy ma'lumotlarini himoya qilish va boshqa masalalar hisobga olinishi lozim.

To'rtinchidan, bank-mijoz tizimini rivojlantirishda uning xavfsizligi masalasi dolzarb ahamiyatga ega. Raqamli texnologiyalarni qo'llash bilan bir qatorda, kiber-xavfsizlik masalalariga ham e'tibor qaratish zarur. Banklar mijozlarning ma'lumotlari va moliyaviy operatsiyalarining xavfsizligini ta'minlashi shart.

Beshinchidan, bank-mijoz tizimini rivojlantirishda mijozlarning talablari va ehtiyojlarini hisobga olish muhim rol o'ynaydi. Banklar yangi xizmat va mahsulotlarni taklif qilishda mijozlarning manfaatlarini inobatga olmoqchi lozim.

Xulosa qilib aytganda, bank-mijoz tizimini rivojlantirish amaliy jihatdan murakkab jarayon hisoblanadi. Bu jarayonda moliyaviy resurslar, malakali kadrlar, huquqiy masalalar, xavfsizlik va mijozlar talablarini hisobga olish zarur. Agar ushbu jihatlarga e'tibor qaratilmasa, bank-mijoz tizimini rivojlantirish samarali bo'lmaydi va kutilgan natijalarni bermaydi. Shuning uchun banklar ushbu masalalarga jiddiy e'tibor qaratishlari va kompleks yondashuvni qo'llashlari muhim ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR VA INTERNET MANBAALARI:

1. Bozarov Farhod, Bank faoliyati avtomatlashtirilgan axborot tizimlari va texnologiyalari, O'zbekiston Respublikasi Oliy va O'rta Maxsus Talim Vazirligi Toshkent viloyati Chirchiq davlat pedagogika instituti, Chirchiq-2021

2. Akhmedov, B. A., & Khasanova, S. K. (2020). Public education system methods of distance in education in development of employees. Journal of Innovations in Engineering Research and Technology, 1(1), 252-256.

3. Абдувахобов Шахзод Холмўмин уғли, Possibilities of Increasing the Activity of Banks in the Securities Market, Journal of Advanced Research and Scientific Progress (JARSP), Volume 02 Issue: 03/2023 ISSN: 2751-7551 (159-162)
4. Абдувахобов Шахзод Холмўмин уғли, Analysis of Existing Management Mechanisms and Assessment Methods of The Bank's General Financial Risk, Journal of Intellectual Property and Human Rights, Volume:02 Issue: 05/ May-2023, ISSN:2720-6882 (227-231)
5. Абдувахобов Шахзод Холмўмин уғли, Improvement of Investment Activities in the Service Sector, Journal of Innovative Studies of Engineering Science (JISES), Volume:02 Issue:03/2023 (53-58)
6. Абдувахобов Шахзод Холмўмин уғли, Factors Causing Credit Risks in Commercial Banks and Their Assessment, Journal of Intellectual Property and Human, Volume:02 Issue:05/May-2023 ISSN:2720-6882 (221-226)
7. Sharipova N. D., Asadova S. D. THE ROLE OF BANKS IN THE MODERN MONETARY SYSTEM //Procedia of Theoretical and Applied Sciences. – 2023. – Т. 6. – С. 55-62.
8. Шарипова Н.Д., Чориев Я.А. СТРАХОВАНИЕ БАНКОВСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ //International Journal of Advanced Research in Education, Technology and Management. -2023- Т.2. - С. 92-99.
9. Sharipova N. D., Jurayev I. S. THEORETICAL FOUNDATIONS OF MONETARY POLICY// INTERNATIONAL JOURNAL OF INNOVATIONS IN ENGINEERING RESEARCH AND TECHNOLOGY. – 2023. -Т. 10. -С. 171-173.
10. Sharipova N. D., Aliboyev L.Sh. THE IMPORTANCE OF ANTI-INFLATIONARY POLICY AND INFLATION TRADING IN UZBEKISTAN// INTERNATIONAL MULTIDISCIPLINARY JOURNAL FOR RESEARCH & DEVELOPMENT. -2023. -Т. 10. - С. 92-94.
11. Tursunov, F. M. (2023). TIJORAT BANKLARIDA MASOFAVIY BANK
12. XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISH MUAMMOLARI VA ULARNI
13. BARTARAF ETISH AHAMIYATI. SCHOLAR, 1(30), 75–81.
14. Tursunov Faridun Mustafoyevich. (2023). OPPORTUNITIES FOR REMOTE BANKING SERVICES TO GROW IN REPUBLIC OF UZBEKISTAN'S COMMERCIAL BANKS. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 11(11), 4–7.
15. Каримова А.М., Махсудов О.Ш. Assessment of the Current State of the Market and Procedure For Lending to Subjects of Tourism Services of the Republic of Uzbekistan / Яшил иқтисодиёт ва тараққиёт журналі, 2023-йил, октябрь, 10-сон, 79-83.
16. Ниязов З. Д., Махсудов О.Ш. Investment attractiveness of the enterprise, as well as factors influencing its development in the economy of Uzbekistan./ Иқтисодиёт, молия ва инновациялар халқаро илмий журналі, декабрь 29, 2023 1(4) сон, 47-55.
17. Каримова А.М., Ниязов З. Д. Махсудов О.Ш. Кредитная поддержка инновационного развития / SCHOLAR 1(32) сон, ноябрь 2023, 171-179.
18. www.wikipedia.org-Ma'lumotlar ombori.
19. www.azkurs.org- Katta hajmdagi ma'lumotlar bazasi.